

Motion till riksdagen

1988/89:Ju21

av Lars Werner m.fl. (vpk)

med anledning av prop. 1988/89:124 om vissa tvångsmedelsfrågor

---

Även ett rättssamhälle behöver i viss utsträckning en tvångsmedelslagstiftning. Men vi anser att det är nödvändigt med mycket stor restriktivitet i fråga om denna typ av lagar.

Från denna utgångspunkt bedömer vi regeringens proposition om vissa tvångsmedelsfrågor. Och från denna utgångspunkt hälsar vi med tillfredsställelse att regeringen avvisar det från skilda håll framförda förslaget att legalisera avlyssning med dold mikrofon (s.k. buggning) och övervakning med dold kamera. Tvärtom menar vi att det är angeläget att med all kraft beivra överträdelser av förbudet mot buggning liksom försöken att vinna acceptans för sådana lagbrott med hänvisning till s.k. nödrätt.

Vi ser också positivt på förslaget att införa en s.k. proportionalitetsprincip i rättegångsbalken med innebörd att tvångsmedel bara får användas om de skäl som talar för att åtgärden vidtas uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse.

Från samma utgångspunkt som tidigare nämnts kan vi inte godta andra förslag i propositionen.

Hemlig teleavlyssning

Såsom regeringen riktigt konstaterar innebär den nödvändiga sekretessen kring teleavlyssning eller -övervakning att detta tvångsmedel intar en särställning i förhållande till de flesta andra tvångsmedel. Den som drabbas av andra tvångsmedel känner till åtgärden som också kan bli föremål för allmän debatt och opinionsbildning. Någon sådan kontroll från den allmänna opinionen eller massmedierna kan inte ske då det gäller hemlig teleavlyssning som är en i högsta grad integritetskränkande åtgärd. Hemlig teleavlyssning eller -övervakning kan accepteras under mycket bestämda omständigheter då någon misstänks för att ha gjort sig skyldig till ett allvarligt brott. Men det krävs enligt vår mening utomordentligt starka skäl för att utvidga möjligheterna till sådan avlyssning eller övervakning. Vi kan inte finna att regeringen anför några sådana starka skäl för att utvidga möjligheten till teleavlyssning och -övervakning att gälla också vid misstanke om försök, förberedelse och stämpling till brott, om brottet är sådant att avlyssning skulle ha kunnat tillåtas vid fullbordat brott. Vi yrkar därför avslag på detta förslag.

Offentligt ombud som motpart till åklagaren

Tvångsmedelskommittén föreslog att en ordning med s.k. offentligt ombud skulle införas för att tillvarata den misstänktes intressen vid tvångsmedelsanvändning i vissa fall, bl. a. i fråga om telefonavlyssning, beslag och husrannsakan. Ombudet skulle kunna medverka såväl vid domstolsprövningen, då frågan om tvångsmedelsanvändningen avgörs, som vid verkställigheten av en beslutad tvångsåtgärd. Kommittén framhöll särskilt behovet av ett offentligt ombud då det gäller användning av tvångsmedel mot ett massmediaföretag eller då tvångsmedelsanvändningen kan medföra röjande av namn som skyddas av anonymitetsreglerna i TF eller andra lagar. Vi finner att tvångsmedelskommitténs förslag i detta avseende är väl grundat och föreslår att riksdagen hos regeringen begär lagförslag i frågan.

S.k. överskottsinformation

I samband med tvångsmedelsanvändning kan polisen ofta få tillgång till s.k. överskottsinformation eller oavsedda uppgifter som kan gälla brott eller något annat. Vi anser att särskilda regler bör införas då det gäller hanteringen av sådana uppgifter. Det kan naturligtvis finnas situationer då det är rimligt att använda denna typ av överskottsinformation t.ex. för att förhindra grövre brott eller om tvångsmedel hade fått användas för att få fram uppgiften i fråga. Men uppenbart kan det också finnas situationer då det inte bör vara tillåtet att utnyttja denna typ av s.k. överskottsinformation. Vi föreslår att regeringen får återkomma till riksdagen med närmare förslag till bestämmelser om hur överskottsinformation vid tvångsmedelsanvändning skall hanteras.

Spaningslagen

Den nu aktuella propositionen föreslår inga betydande förändringar i spaningslagen. Vår grundläggande kritik i fråga om de s.k. terroristbestämmelserna kvarstår. Den har vi framfört i andra sammanhang och det kommer vi att göra också framöver.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen avslår regeringens förslag att hemlig teleavlyssning och -övervakning skall kunna användas också vid misstanke om försök, förberedelse och stämpling till brott,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om s.k. offentligt ombud vid tvångsmedelsanvändning i enlighet med vad som anförs i motionen,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur s.k. överskottsinformation vid tvångsmedelsanvändning får hanteras.

Stockholm den 4 april 1989

Mot. 1988/89

Ju21

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)